Valiokunnan mietintö LiVM 1/2015 vp─ HE 4/2015 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta (HE 4/2015 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- neuvotteleva virkamies Tomi Lindholm, liikenne- ja viestintäministeriö
- lakimies Miina Ojajärvi, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- lakiasioiden päällikkö Marko Lahtinen, FiCom ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- oikeusministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Viestintävirasto
- Finnet-liitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan tietoyhteiskuntakaarta muutettavaksi siten, että puhelinliittymän markkinoinnin kieltoa jatkettaisiin kolmella vuodella.

Lisäksi Viestintävirastolle annettaisiin oikeus antaa määräyksiä televisiovastaanottimien ja suojauksen purkujärjestelmien teknisistä ominaisuuksista.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 2 päivänä heinäkuuta 2015.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan, että määräaikaisena alun perin säädetyn matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinoinnin kiellon voimassaoloa jatkettaisiin nykyisessä muodossa 2.7.2015 lukien kolmella vuodella eteenpäin. Tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 201 §:n mukaan matkaviestinverkon pu-

helinliittymiä ei saa markkinoida kuluttajille puhelimitse muutoin kuin kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä. Tämä ei kuitenkaan koske puhelinmarkkinointia operaattorin omille matkapuhelinasiakkaille.

Puhelinmarkkinointi oli ennen mainitun kiellon säätämistä teleyrityksille yksi keskeisimmistä matkapuhelinasiakkaiden hankinnan keinoista. Matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinointiin liittyi kuitenkin monenlaisia ongelmia, ja puhelinmarkkinointia koskevien kuluttajavalitusten määrä oli huomattavan suuri. Merkittävä osa näistä ongelmista liittyi operaattoreiden yrityksiin saada kilpailevalle palveluntarjoajalle siirtyvä asiakas muuttamaan mielensä operaattorin vaihtamisesta. Monilla kuluttajilla oli vaikeuksia hahmottaa markkinoitavan monimutkaisen palvelukokonaisuuden ehtoja puhelimitse, ja markkinoinnin yhteydessä omaksutuista liittymien irtisanomis- ja numeronsiirtokäytännöistä johtuen osa käyttäjistä joutui odottamaan uuden liittymän avaamista jopa useita päiviä ilman toimivaa matkapuhelinliittymää. Lisäksi markkinoinnin lopputulos saattoi olla, että kuluttajalla oli kaksi sellaista liittymää, joista hän joutui maksamaan kuukausimaksuja. Näistä epäkohdista johtuen päädyttiin kieltämään matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinointi kokonaan.

Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että puhelinmarkkinointikiellolla voi olla negatiivisia kilpailuvaikutuksia erityisesti uusien markkinoille pyrkivien yritysten kannalta ja kielto saattaa vähentää myös nykyisten toimijoiden välistä kilpailua markkinoilla. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan voimassa olleella kiellolla on kuitenkin ollut kokonaisuutena positiivisia vaikutuksia. Matkapuhelinoperaattoreiden kilpailu on kiellosta huolimatta pysynyt tiukkana, kuluttajavalitusten määrä on selkeästi laskenut, ja myös matkapuhelinliittymien kuluttajahinnat ovat laskeneet kiellon aikana.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että markkinoinnin kiellolla on merkitystä myöskin perustuslaissa turvatun sananvapauden kannalta. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt voimassa olevaa puhelinmarkkinoinnin kieltoa lausunnossaan PeVL 6/2012 vp, jossa perustuslakivaliokunta ei pitänyt ehdotusta lausunnossa tarkemmin esille tuoduin perustein täysin ongelmattomana sananvapauden kannalta, mutta ei kuitenkaan nähnyt perustuslaista johtuvan estettä kiellon asettamiselle.

Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää sääntelyllä tavoiteltua kuluttajien aseman turvaamista ja puhelinmarkkinointiin aiemmin liittyneiden ongelmien ehkäisemistä tärkeänä. Valiokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että tilanne ei ole olennaisesti muuttunut siinä mielessä, että kuluttajien suojaamisen tarve puhelinmarkkinoinnin aiheuttamilta erilaisilta ongelmilta on edelleen olemassa. Valiokunta viittaa kuitenkin markkinointikiellosta aiemmin antamaansa mietintöön (LiVM 4/2011 vp) ja toteaa, että esityksen kaltainen puhelinmarkkinointia koskeva kielto on hyvin poikkeuksellinen toimenpide. Valiokunta pitää ehdotuksen hyväksyttävyyden kannalta keskeisenä, että kielto ehdotetaan tässäkin vaiheessa säädettäväksi määräaikaisena ja että se on rajattu vain matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinointiin. Muut markkinointikanavat jäisivät edelleen myös mahdollisten markkinoille pyrkivien teleyritysten käytettäviksi.

Edellä mainituilla perusteilla valiokunta pitää ehdotettua matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinointia koskevan kiellon voimassa olon jatkamista hyväksyttävänä. Valiokunta kuitenkin korostaa, että säännöksen erilaisia markkinoiden kilpailu- yms. vaikutuksia tulee arvioida säännöksen kolmen vuoden voimassaoloaikana perusteellisesti ja tarvittaessa tulee ryhtyä toimiin sääntelyn

purkamiseksi tai muuttamiseksi. Erityisesti tulisi arvioida vaihtoehtoisia ja täyskieltoa vähemmän markkinoiden toimintaan puuttuvia keinoja ongelmien ratkaisemiseksi. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille myös tarve löytää ratkaisuja yleisestikin erilaisten hyödykkeiden puhelinmyynnistä kuluttajille aiheutuviin ongelmiin.

Esityksessä Viestintävirastolle ehdotettuja määräyksenantovaltuuksia valiokunta pitää asianmukaisina. Kyseiset säännökset vastaavat sisällöltään ennen tietoyhteiskuntakaaren säätämistä voimassa olleita säännöksiä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä edellä mainituin huomautuksin.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 4/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen.*

Helsingissä 3.6.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Pentti Oinonen ps
varapuheenjohtaja Markku Rossi kesk
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Joona Räsänen sd
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Joakim Strand r
jäsen Ari Torniainen kesk
varajäsen Jari Ronkainen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula